

Tulostavoiteasiakirja

1.12.2021

VN/13762/2021
VN/13762/2021-TEM-12

Patentti- ja rekisterihallituksen tulostavoiteasiakirja vuosille 2022-2025

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH) toimii työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) hallinnonalalla tehtävänäään edistää teknistä ja taloudellista kehitystä ja yhteisöllistä toimintaa Suomessa ja kansainvälisesti. PRH käsittelee patenttia, integroidun piirin piirimallia, hyödyllisyysmallioikeutta, mallioikeutta, tavaramerkkiä, yritysikiinnitystä, kaupparekisteriä, yhdistysrekisteriä, uskonnollisten yhdyskuntien rekisteriä, säätiörekisteriä, tilinpäätösasiakirjojen julkistamista ja toiminimeä koskevat asiat, sekä valvoo säätiöitä, tilintarkastajia ja tekijänoikeuksien yhteishallinnointiorganisaatioita. Lisäksi PRH tarjoaa alansa tietopalveluja.

PRH:n tavoitteena on edistää uutta ja kasvavaa yritystoimintaa, ylläpitää yrityksiä ja yhteisöjä koskevia perusrekistereitä sekä toimia arvostettuna yksinoikeuksien myöntäjänä ja sähköisen asiointin edelläkävijänä. PRH saattaa rekistereissään olevat tiedot koko yhteiskunnan tehokkaaseen käyttöön, mikä edellyttää, että PRH:n rekisterien tiedot ovat laadukkaita ja paikkansapitäviä.

PRH tukee yritysten globaalia kilpailukykyä. Patentti- ja tavaramerkkipalvelujen korkealla laadulla ja IPR-tietoisuuden levittämällä tuetaan yritysten menestystä globaaleilla markkinoilla. Perusrekisteritoimintojen kehittämällä varmistetaan luotettavan yritystiedon saatavuus, samalla kun pyritään minimoimaan yritysten hallinnollinen taakka. Tilintarkastajien valvonnalla myötävaikutetaan yritysten taloudellisen raportoinnin luotettavuuteen.

Toimintaympäristön kuvaus

Talous

PRH toiminnan rahoitus perustuu suurelta osin asiakkailta perittäviin maksuihin. PRH:n rahoitus on riippuvainen talouden suhdanteista ja yritystoiminnan

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 4
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1606 2160
+358 9 1606 2160

kirjaamo.tem@gov.fi
www.tem.fi

aktiivisuudesta. Koronapandemiasta ja sen aiheuttamasta talouskasvun hidastumisesta huolimatta PRH:n suoritteiden kysyntä kasvoi ja viraston talous on pysynyt vakaana.

PRH:n talouden kannalta keskeisiä ovat erityisesti kaupparekisteri-ilmoitusten ja teollisoikeuksien suojaamista koskevien hakemusten määrä sekä oikeuksien ylläpidosta saatavat vuosimaksut. Suomen taloudessa tapahtuvat isotkaan muutokset eivät näytä vaikuttavan merkittävästi PRH:n palvelujen kysynnän kokonaismäärään. Yleisen taloustilanteen lisäksi teollisoikeuksien suojaamista ja oikeuksien ylläpitämistä koskeviin päätöksiin yrityksissä vaikuttavat monet muutkin tekijät, kuten tutkimus- ja kehitysinvestointien määrä sekä liiketoiminnan strategiset muutokset.

Tulokehityksen epävarmuus edellyttää tehokasta talouden suunnittelua ja seurantaa. Haasteena ovat toimintojen digitalisoinnin ja uusien tehtävien vaatimat panostukset, jotka näkyvät sekä toimintamenojen että investointien kasvuna. Palvelutason ylläpito, uudet tehtävät samanaikaisten kehityshankkeiden kanssa tarkoittavat sitä, että henkilöstön tarve ei digitalisoinnin tuloksena suunnittelukaudella vähene, vaan pikemminkin kasvaa jonkin verran. Toimintojen digitalisointi edellyttää järjestelmäinvestointien lisäksi myös järjestelmien ylläpidon rahoitusta.

Säädösympäristö

PRH:n toimintaympäristöön vaikuttavat olennaisesti sekä kansallisesti että EU:n tasolla jo toteutetut sekä suunnitteilla ja valmistelussa olevat säädöshankkeet.

PRH osallistuu kaupparekisterilain uudistukseen, jonka tavoitteena on rekisterin ajantasaisuuden, kattavuuden ja tietojen oikeellisuuden parantaminen toteuttamalla muun muassa tiettyjen ilmoitustyyppien automaattirekisteröinti ja siirtyminen kokonaan sähköiseen asiointiin. EU-lainsäädännön edellyttämät muutokset kaupparekisterilakiin ovat eduskunnan käsittelyssä, mutta vielä valmistelussa olevan kokonaisuudistuksen toteutukseen liittyvä epävarmuus vaikeuttaa PRH:n toimintojen suunnittelua.

Myös toimintaryhmärekisterin valmistelu, yhdistyslakiin, osakeyhtiölakiin ja asunto-osakkeiden omistuksen sähköistä rekisteröintiä koskevaan lakiin suunnitellut muutokset edellyttävät merkittäviä panostuksia PRH:n palvelutuotantoon ja tietojärjestelmien kehittämiseen.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen sekä edunsaajarekisteriin liittyvät kehittämishankkeet ovat niin ikään luomassa uusia vaatimuksia PRH:n viranomaistehtäville.

Innovatiivisen yritystoiminnan kannalta keskeinen säädöstarve liittyy patenttilain kokonaisuudistukseen. Ajastaan jälkeen jäänyt lainsäädäntö muodostaa kasvavan riskin sekä yritystoiminnalle että PRH:n toiminnan lainmukaisuudelle, tehokkuudelle ja kehittämiselle.

PRH jatkaa valmistautumista yhtenäispatentin voimaantuloon. Saksan perustuslakituomioistuimen päätöksen jälkeen yhtenäispatentin voimaantulo vuoden 2022 aikana näyttää mahdolliselta. Tähän liittyy PRH:n kannalta negatiivisia tulovaikutuksia.

Automaattista päätöksentekoa, tekoälyn käyttöä, tiedon laatukriteereitä ja julkishallinnon tietojärjestelmiä koskevan sääntelyn kehittämistä koskevat

uudistushankkeet vaikuttavat huomattavasti PRH:n palvelutuotantoon ja asiakaspalveluun.

Digitalisaatio

Digitalisaation muutoksen nopeus sekä moninaiset lainsäädännölliset vaatimukset digitaalisten palvelujen tarjoamiselle asettavatkin kasvavia vaatimuksia PRH:n kehittämisen kypsyystason nostolle. Viraston on kyettävä turvaamaan toimintansa ja reagoimaan uusiin tarpeisiin nopeasti, kattavasti ja turvallisesti.

Kasvat tietoturva ja tietosuojaa koskevat vaatimukset vaikuttavat suoraan PRH:n työmäärään ja tarvittaviin resursseihin, kuten myös erilaiset hallinnon kehittämishankkeet sekä toiminnan laillisuuden ja sen valvonnan merkityksen kasvu.

Ekosysteemien ja alustatalouksien nousu on luonut uudenlaista toimintakenttää ja vaateita toiminnalle; asiakastarpeiden ymmärtäminen osana laajempia palveluketjuja ja -kokonaisuuksia on korostunut entisestään. Tämä peilautuu kehitys- ja muutostarpeina sekä teknisille ratkaisuille että niitä tukeville sisäisille prosesseille. Kyvykkyyksien kasvattaminen arkkitehtuurisen kehittämisen tukemiseksi, käyttäjä- ja asiakaskokemuksen optimoimiseksi ja uusien teknologioiden tehokkaan hyödyntämisen mahdollistamiseksi vaatii virastolta strategisia linjauksia, aikaa ja resursseja.

Suomen kestävä kasvun ohjelma

PRH:n yhteydessä toimiva hankeorganisaatio vastaa Suomen kestävä kasvun ohjelmaan kuuluvan Yrityksen digitalous- hankkeen toimeenpanosta. Lisäksi ohjelmaan sisältyy rahanpesun ehkäisyyn ja huoneistotietojärjestelmän kehittämiseen tähtääviä hankkeita, joihin sisältyy PRH:n toimialaan kuuluvia kokonaisuuksia.

Asiakaskunta ja sidosryhmät

Palvelujen tuottamisessa ja kehittämisessä asiakasymmärryksen merkitys kasvaa yhä suuremaksi ja palvelumuotoilun menetelmiä tulee ottaa käyttöön nykyistä laajemmin. Asiakkaiden odotukset palvelujen nopeudesta, laadusta ja käytettävyydestä on huomioitava kaikessa palvelutuotannossa ja kehitystyössä.

Vieraskielisten osuus elinkeinonharjoittajista ja yritysten työntekijöistä kasvaa, mikä nostaa PRH:n palvelujen kielivaatimuksia, erityisesti englannin osalta.

Ajantasaisen, asiakkaiden ja kumppanien tarpeet ennakoivan, monikanavaisen ja nykYTEknologiaa hyödyntävän viestinnän tarve on jatkuvassa kasvussa.

Toimintojen järjestäminen

Koronapandemia kiihdytti ratkaisevasti siirtymistä uusiin työn tekemisen tapoihin ja muutos tulee jatkumaan. Muutostyössä tullaan huomioimaan valtionhallinnon linjaukset monipaikkaisesta työstä sekä henkilöstön, asiakkaiden ja sidosryhmien odotukset ja tarpeet siten, että jatkossakin voidaan järjestää palvelutuotanto ja sen kehitys tuottavasti ja tehokkaasti.

PRH:n tulostavoitteet vuosille 2022-2025

Tavoitealue 1: PRH:n ydintehtävät:

IPR-toiminnot

PRH tuottaa suomalaisille yrityksille oikea-aikaiset, laadukkaat ja kilpailukykyiset oikeuksien myöntämiseen ja neuvontaan liittyvät palvelut.

PRH osallistuu aktiivisesti IPR-lainsäädännön uudistamiseen ja valmisteilla olevan kansallisen IPR-strategian toimeenpanoon sekä hyödyntää kehittämistyössään entistä laajemmin alan kansainvälisiä ja kahdenvälisiä kehittämishankkeita.

Rekisteritoiminnot

PRH tuottaa sujuvat ja laadukkaat rekisteröinti- ja tietopalvelut. Rekisteritiedon luotettavuutta ja saatavuutta parannetaan.

PRH valmistautuu kaupparekisterilain kokonaisuudistukseen sekä muihin valmisteilla oleviin säädösmuutoksiin toteuttamalla tarvittavat uudistukset prosesseihin, palveluihin ja tietojärjestelmiin.

Valvontatoiminnot

PRH:n valvontatehtävissä tavoitteena on vaikuttava valvonta, jolla tuetaan valvottavien lainmukaista toimintaa sekä pyritään ennaltaehkäisemään lainvastaisia menettelyjä. Rekisteritietojen valvonnalla varmistetaan rekisteritietojen ajantasaisuus.

Tavoitealue 2: Digitalisaatio ja sähköisten palvelujen kokonaisuus

Digikypsyys

PRH parantaa edellytyksiään parempien digipalvelujen tuottamiseen nostamalla digikypsyys tason ja toteuttamalla osaltaan yhteisiä valtiohallinnon ja dTEM:n digitavoitteita.

PRH kehittää erityisesti tieto-osa-aluetta toimeenpanemalla tiedonhallintalain velvoitteet, edistämällä tiedon yhteiskäyttöisyyttä, laatua, hyödynnettävyyttä ja avoimuutta sekä tiedolla johtamista.

Palvelujen ja tiedonhallinnan kehittäminen

PRH:n varmistaa sen hallinnassa olevien tietojen luotettavuuden, ajantasaisuuden ja tietoturvallisuuden. PRH-tiedon tulee olla helposti saatavilla pääsääntöisesti avoimien rajapintojen kautta.

PRH jatkaa prosessiensa ja palvelujensa sähköistämistä ja automatisointia.

Tavoitealue 3: Henkisten voimavarojen hallinta

PRH määrittää osaamisia perustehtävien hoitamisen sekä toimintansa kehittämisen kannalta ja sekä kehittää edelleen osaamisen johtamisen kokonaisuutta.

PRH toimii aktiivisesti valtion yhteisten HR-tavoitteiden saavuttamiseksi ja huomioi hallituksen tasa-arvo-ohjelman ja TEM:n työelämän monimuotoisuusohjelman tavoitteet.

PRH tukee ja edistää henkilöstön työhyvinvointia, motivaatiota ja sitoutuneisuutta.

PRH tukee monipaikkaisen työn ja uusien työn tekemisten tapojen tekemistä ja kehittämistä.

Tavoitealue 4: Talous ja riskienhallinta

PRH luo ja vie käytäntöön riskienhallintajärjestelmän, jonka avulla varmistetaan viraston strategian ja tavoitteiden saavuttaminen sekä viraston toimintaedellytykset jatoiminnan jatkuvuus.

PRH kehittää viraston talouden hallinnan menettelyjä, erityisesti investointien suunnittelun ja seurannan osalta.

PRH varmistaa Suomen kestävä kasvun ohjelman (RRF-väline) toimeenpanossaan sisäisen valvonnan, seurannan ja raportoinnin toimivuuden EU:n RRF-asetuksen (2021/241) ja kansallisen RRF-toimeenpanosäädöksen ”Laki Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineen hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta”, vaatimukset huomioiden.

Viraston rahoitusmallin kokonaisuutta arvioidaan ja kehitetään yhteistyössä ministeriön kanssa.

PRH:n tulostulokset ja tavoitesuunnitelmat

Seuraavassa taulukossa esitetään PRH:n suunnitelma suunnittelukauden tulostuloksetavoitteista. Vuoden 2022 tavoiteluvut ovat yhtenevät TAE-asiakirjan kanssa.

	2019 Toteuma	2020 Toteuma	2021 Tavoite	2022 Tavoite	2023 Suunni- telma	2024 Suunni- telma	2025 Suunni- telma
Asiakastytyväisyys; asiakasarvio (1-5)	4,0	4,0	4,0	4,0 (TAE)	4,0	4,0	4,0
Sähköinen asiointi (PRH keskimäärin); (%)	87,1	89,6	85	89 (TAE)	91	92	92
dTEM-digikypsyys	-	3,15	3,25 (tot 3,23)	3,25	3,3	3,3	3,3
Työtyytyväisyys; VMBaro (1-5)	3,9	4,0	3,9 (tot 4,0)	3,9 (TAE)	4,0	4,0	4,0
”Millaiseksi arvioit oman työhyvinvointisi”; VMBaro, (4-10)	8,1	8,3	8,3 (tot 8,3)	8,3	8,3	8,4	8,4
Henkilötyövuodet; (htv)	414,9	412,5	421	438	437	434	431

Tulostavoiteasiakirjan budjettivuoden tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan tilinpäätöksessä ja siihen kuuluvassa toimintakertomuksessa. Tulossopimuksen

toteutumista arvioidaan ministeriön antamassa tilinpäätöskannanotossa toimintavuotta seuraavan vuoden kesäkuussa sekä puolivuotistoteumaa syksyn tulosneuvottelujen yhteydessä. Raportointi tulostavoitteiden toteumista tapahtuu lisäksi kaksi kertaa vuodessa 30.6. tilanteesta 30.8. ja 31.12. tilanteesta 15.3. mennessä. Raportointi tulostavoitteiden toteumista esitetään viraston internetsivuilla sekä välitetään tutkiahallintoa.fi -sivustolle.

Osastopäällikkö

Antti Neimala

Hallitusneuvos

Liisa Huhtala

Pääjohtaja

Antti Riivari

Digitaalinen
allekirjoittaja: Riivari
Antti 91236219U
Päiväys: 2021.12.07
10:05:38 +02'00'

Riivari Antti
91236219U

Liitteet

PRH:n toimeenpanosuunnitelma 2022-2025

Asiakirjan sähköinen allekirjoitus
Elektronisk underskrift av dokument
Electronic signature of a document

Asia / Sak / Case:

VN/13762/2021

TEM; TEM-konsernin tulosneuvottelut 2022-2025

Asiakirja / Dokument / Document:

VN/13762/2021-TEM-12

Patentti- ja rekisterihallituksen tulostavoiteasiakirja vuosille 2022-2025

Allekirjoitukset / Underskrifter / Signatures:

Allekirjoittaja Undertecknare Signed by	Allekirjoituspäivämäärä Datum för underskrift Date of signature	Varmenteen myöntäjä Certifikatutfärdare Certificate issued by
Huhtala Liisa 912113033	2021-12-03T09:47:21	C=FI, O=Vaestorekisterikeskus CA, OU=Organisaatiovarmenteet, CN=VRK CA for Organisational Certificates - G3\ OK
Neimala Antti 91189721W	2021-12-03T11:14:04	C=FI, O=Vaestorekisterikeskus CA, OU=Organisaatiovarmenteet, CN=VRK CA for Qualified Certificates - G2\ OK

Sähköinen varmennetieto / Elektronisk certifikatuppgift / Electronic certificate information:

bcdc003ef90017aeb510d52df8af93f953d5554657179004e9262a007524a56c

PRH:n toimeenpanosuunnitelma 2022 – 2025

PRH:n toimeenpanosuunnitelmassa on kuvattu toiminnoittain perustoiminnan tilannekuva eli se mikä on tällä hetkellä leimallista kullekin toiminnolle. Tilannekuvien jälkeen on luetteloina kuvattu suunnitteluprosessin yhteydessä määritellyt toimenpiteet tulossopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi suunnittelukauden aikana.

IPR-toiminnot

Perustoiminnan tilannekuva

Patentit ja tavaramerkit -tulosalue (PTM) keskittyy tarjoamaan suunnittelukaudella laadukkaat kansainvälisen vertailun kestävät palvelut asiakkailleen koskien uutuustutkimusta ja patentoitavuuden arviointia sekä tavaramerkkien ja mallisuojujen rekisteröintiä. Tulosalueen toiminnan perustana olevia sertifioituja laatujärjestelmiä ylläpidetään ja kehitetään edelleen. Johdonmukaisella asiakastyöllä, yllä- pitämällä laatua ja pitämällä käsittelyaikoja koskevat asiakaslupaukset tulosalue pyrkii myötävaikuttamaan palvelujensa kysyntäkehitykseen positiivisesti. Toiminnan laadun ja osaamisen varmistamiseksi tulosalue panostaa työnantajakuvan kehittämiseen ja viestintään sekä henkilöstön rekrytointiprosessiin.

Tulosalueen kehittämisessä keskitytään suunnittelujakson alkupuolella patenttiprosessin uuden käsittelyjärjestelmän Paibon käyttöönottoon. Ensivaiheessa otetaan käyttöön käsittelyprosessin minimivaatimukset täyttävä järjestelmä. Sen jälkeen Paibon tullaan lisäämään vaihteittain uusia toiminnallisuuksia. Ne ovat sekä käsittelyprosessin kehittämistä, että asiakkaille tarjottavia rajapintoja ja toimin- nallisuuksia koskevia hankkeita, mutta myös järjestelmien jatkuvaa päivittäistä kehittämistä. Kehitys- työssä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan sekä EPO:n ja EUIPO:n kanssa tehtyjen yhteistyösopimuksen mukaisia kehittämisen eurooppalaisia yhteistyöhankkeita ja rahoitusmahdollisuuksia.

Tulosalueen rahoituspohjaan vaikuttaa suunnittelukaudella yhtenäispatentin vuoden 2022 loppupuolella tai vuoden 2023 alussa tapahtuva käyttöönotto. Tulosalue päivittää suunnittelukauden alussa yhtenäispatenttia koskevat vaikutusarvioinnit ja keskustelee rahoituksen varmistamisesta vastuuministeriön kanssa.

Suunnittelujaksolla aloitetaan patenttilain ja siihen läheisesti liittyvän lainsäädännön uudistamistyö. Uudistamisprosessi tullaan aikatauluttamaan erikseen, mutta todennäköisesti uusi lainsäädäntö tulee voimaan aikaisintaan suunnittelujakson loppupuolella. PRH osallistuu aktiivisesti lainvalmistelutyöhön ja ennakoii uuden lainsäädännön edellyttämiä muutoksia PRH:n järjestelmiin ja ratkaisukäytäntöön.

Patentit ja hyödyllisyysmallit

Kotimaisten patenttihakemusten määrä kääntyi kasvuun vuoden 2020 alussa. Kasvu jatkui voimakkaana vuoden 2021 alkupuolelle asti, mutta on tasaantunut vuoden loppua kohden. Etenkin fysiikan ja sähkötekniikan sekä tieto- ja viestintätekniikan tutkimusyksiköihin on tullut hakemuksia selvästi alkuvuotta vähemmän. Samaan aikaan tulosalueen tutkittavaksi saapuneiden kansainvälisten PCT-hakemusten määrä laskenut viime vuodesta tasaisesti. Kokonaisuutena hakemusmäärän odotetaan kuitenkin olevan vuonna 2021 suunnilleen edellisvuoden luokkaa.

Hyödyllisyysmalleja koskevia hakemuksia on tullut vuoden 2021 aikana selvästi edellisvuotta vähemmän. Hyödyllisyysmallien kysyntä on laskenut parin vuoden ajan. Hyödyllisyysmallin houkuttelevuutta tulee lisäämään odotettavissa oleva patenttilainsäädännön uudistus, joka tullee mahdollistamaan mm. hakemusten jättämisen ja käsittelyn englannin kielellä.

Hakemusten käsittely on vuoden 2020 alun jälkeen aika ollut ajoittain pahoin ruuhkautunut. Ruuhka on koskettanut erityisesti tiettyjä tekniikan alueita. Muun muassa hakemusten käsittely tietoliikenne- ja tietoverkkotekniikan sekä signaalinkäsittelyn ja käyttöliittymien tutkimusryhmissä on ollut erityisen kiireistä. Asiakaslupauksen mukaisissa käsittelyajoissa on kuitenkin pääosin pysytty johtuen

tehokkaasta tutkimusprosessin ohjauksesta ja onnistumisesta tutkimusryhmien välisen työkuorman tasaamisessa henkilöstön kyetessä käsittelemään hakemuksia joustavasti myös varsinaisen tutkimusalueensa ulkopuolelta. Hakemusmäärien uskotaan pysyvän nykytasolla myös vuonna 2022. Tulosalue panostaa rekrytointiprosessiin, jotta varmistetaan lähivuosien henkilöstökehitys huomioon ottava riittävä osaavan henkilöstön määrä.

Hakemusmäärien kasvun taittuminen on mahdollistanut resurssien osoittamisen alkuvuotta enemmän hakemusten jatko- ja väitekäsittelyyn. Lisäksi on tärkeää, että patenttiprosessin henkilöstö voi osallistua ensi vuonna käyttöönotettavan uuden käsittelyjärjestelmän Paibon kehitystyöhön ja että patenttiprosessin koko henkilökunnalle kyetään antamaan riittävä koulutus uuden järjestelmän käyttöön. Paibon käyttöönotto tulee muuttamaan patenttiprosessin työtapoja ja tehtäviä merkittävästi. Muutoksen suunnittelu on aloitettu hyvissä ajoin.

Tavaramerkit ja mallioikeudet

Kotimaisia tavaramerkkihakemuksia on tullut jonkin verran vähemmän vuonna 2021 kuin edellisvuonna. Pientä vähennystä on myös Madridin pöytäkirjan mukaisten kansainvälisten tavaramerkkihakemusten määrässä. Vuonna 2020 hakemuksia tuli kuitenkin suhteellisen paljon, joten hakemusten määrä vastaa suunnilleen viime vuosien keskiarvoa. Mallioikeushakemusten määrä on laskenut tasaisesti jo vuosia, ja vuodelle 2021 kohdistunutta vähäistä kasvua ei voida pitää merkinä hakemusaktiivisuuden merkittävästä kasvusta.

Tavaramerkki ja mallioikeudet -prosessin henkilöstöresurssit ovat vuonna 2021 jääneet suunniteltua pienemmiksi mm. henkilökunnan perhevapaiden johdosta. Pienentyneet hakemusmäärät ovat kuitenkin myötävaikuttaneet siihen, että asiakaslupauksen mukaiset käsittelyajat on kuluvin vuoden aikana alitettu selvästi. Toimintojen viime vuosina tapahtuneen sähköistymisen myötä henkilöstön työtehtävät ovat muuttuneet ja osin vähentyneet. Tehtävien hoitaminen edellyttää entistä laaja-alaisempaa osaamista ja muutos on toteutettu hyvässä yhteistyössä henkilöstön kanssa.

Tietojärjestelmien kehittäminen

- Voimassa olevan suunnitelman mukaan päätös patenttiprosessin uuden käsittelyjärjestelmän Paibon käyttöönotosta tehdään vuoden 2021 loppuun mennessä. Käyttöönotto tapahtuu vuoden 2022 alkupuolella. Järjestelmän edelleen kehittäminen säännöllisine teknologiapäivityksineen jatkuu aktiivisesti käyttöönoton jälkeenkin, joten onnistuminen käyttöönotossa ja jatkokehityksessä vaikuttaa tulosalueen toimintaan useita vuosia eteenpäin. On tärkeää, että virasto voi ottaa käyttöön uudet käsittely-, maksamis- ja asiointijärjestelmät niin, että valtionhallinnon yhteiset digitalisointihankkeet on asianmukaisesti huomioon otettu kehitystyössä, mutta toisaalta niin, että uusien järjestelmien käyttöönotto ei tarpeettomasti viivästy.
- PRH helpottaa asiakkaiden IPR-oikeuksien hallintaa uudistamalla maksujärjestelmätoteutuksen. Hankkeessa pilottina toimii patenttiasioiden rahaliikenne, käyttöönotto Paibon käyttöönoton yhteydessä.

IPR-strategian ja IPR-lainsäädännön uudistamishankkeiden käynnistäminen

PRH osallistuu aktiivisesti Suomen IPR-strategian valmisteluun ja toimeenpanoon. Lainsäädännön osalta uudistustarve koskee erityisesti patenttilakia, mutta myös lakia hyödyllisyydelle ja monia muita näihin liittyviä lakeja sekä myös alemman tasoisia säännöksiä. Vanhentunut lainsäädäntö vaikeuttaa entistä enemmän asiakkaiden, viraston ja muiden sidosryhmien toimintaa. PRH myötävaikuttaa kaikin käytettävissään olevin keinoin siihen, että Suomen IPR-oikeuslainsäädäntö saatetaan mahdollisimman pikaisesti ajan tasalle. Virasto on mm. varautunut osoittamaan resursseja lainsäädännön uudistamiseen.

Kansainvälinen yhteistyö kehittämisessä:

PRH:lla on erittäin hyvä maine asiakkaidensa, sidosryhmiensä ja verrokkivirastojen joukossa. PTM-tulosalue on pitkään toiminut aktiivisesti EUIPO:n kehittämishankkeissa ja usein myös uusia järjestelmiä ja työkaluja ensimmäisenä käyttöönottavana pilottivirastona. PTM on hyötynyt tästä yhteistyöstä, mutta samalla se on vaatinut tulosalueelta merkittäviä resursseja yhteistyöprojekteihin ja kehittämiseen viraston sisällä.

Osallistuminen kansainväliseen yhteistyöhön sekä kansainvälisiin että kahdenvälisiin kehittämishankkeisiin:

- EPO on tehnyt periaatepäätöksen aloittaa nykyistä laajempi yhteistyö ja yhteisten järjestelmien ja työkalujen kehittämistä EPO:n jäsenmaiden muodostaman European Patent Networkin (EPN) puitteissa. On ennakoitavissa, että PRH:n hyvän maineen sekä viraston viime vuosien kehitystyön ja sen tulostenperusteella PRH tulee olemaan haluttu yhteistyökumppani näissä kehitys- hankkeissa.
- Suunnittelukaudella selvitetään ja arvioidaan tulosalueen kansainvälisen toiminnan tämänhetkisiä ja tulevia painopisteitä ja valmistellaan ehdotus PTM:n lähivuosien kansainvälisen toiminnan strategiaksi. Kansainvälisellä toiminnalla toteutetaan viraston ja tulosalueen strategisia linjauksia päättämällä kansainvälisen toiminnan keskeisistä tavoitteista ja toimintatavoista. Samalla päätöksenteko kansainväliseen toimintaan osallistumisesta ja sen resurssoinnista helpottuu. Tuottavuuden ja vaikuttavuuden parantamiseksi priorisointi on myös tärkeää, jotta kansainvälinen yhteistyö kohdentuu tulosalueen toiminnan ja palvelukyvyn kannalta olennaisiin asioihin. Strategian avulla kehitetään myös tulosalueen kansainvälistä osaamista.

Rekisteritoiminnot

Perustoiminnan tilannekuva

Yritykset ja yhteisöt -tulosalueen (YY) kehittämisen painopiste on kaupparekisterin kehittämisessä. Toiminnan kehittämiseen vaikuttavat erityisesti digidirektiivin voimaantulo, kaupparekisterilain uudistus sekä Yrityksen digitalous -hanke. Rekisterijärjestelmien teknisen velan purkaminen vaihteittain suunnittelukauden aikana edellyttää merkittävää panostusta kaupparekisterin tietokanta- ja sovellus-palvelinratkaisuihin. Lisäksi on huomioitava yritys- ja yhteisötietojärjestelmä -kokonaisuuden (tietopalvelu, asiointi ja operatiivinen) tekninen ikä.

Yhdistysrekisterikokonaisuuteen tulee toteutettavaksi uusia toiminnallisuuksia (toimitusjohtaja ja fuusio) vuoden 2023 alkuun mennessä. Mahdollisella erityislaila säädetty toimintaryhmä tulee toteutettavaksi osana yhdistysrekisterin tietojärjestelmäkokonaisuutta. Tarkempi toteutusaikataulu on vielä avoin.

Kehittämistä jatketaan kaupparekisterin tuottojen asettaman taloudellisen kehityksen perusteella. Kehittämisen vuosittaisiksi kustannuksiksi arvioidaan noin viisi miljoonaa euroa. Tavoitteena on kokonaan sähköinen asiointi vuoden 2023 alkuun mennessä.

Kaupparekisterin ilmoitusmäärät ovat kasvaneet voimakkaasti viime vuosina, niin myös tänä vuonna. Ilmoituksia tulee noin kolmanneksen enemmän kuin viisi vuotta sitten. Myös yhdistys- ja säätiörekisterissä ilmoitusmäärät nousseet. Tämä on johtanut käsittelyaikojen pidentymiseen, joka puolestaan lisää rekisteröintiä odottavien asiakkaiden yhteydenottoja virastoon. Mitä enemmän on perustytöitä, sitä vähemmän jää aikaa prosessien kehittämiseen, jotta ilmoituksia voitaisiin käsitellä sujuvammin. Resursseja ei ole voitu lisätä lisääntynyttä työmäärää vastaavasti. Pitkittyneet käsittelyajat aiheuttavat merkittävää haittaa niin ilmoittaja-asiakkaalle kuin rekisteritietojen hyödyntäjille. Myös asiakkaille annettavia käsittelyaikaennusteita on jouduttu venyttämään.

Kaupparekisterilain kokonaisuudistuksen lykkäytyminen näillä näkymin vuoteen 2023, siirtää myös monia käsittelyprosesseja helpottavia uudistuksia tulevaisuuteen. Rekisteröintiyksikön henkilöstön

eläköityminen ja vaihtuvuus ovat suurta. Rekrytoinnit sitovat henkilökuntaa, samoin uusien työntekijöiden opettaminen, hyödyt tulevat viiveellä. Työmäärää ovat lisänneet uudet tehtävät kuten esim. tosiasiallisten edunsaajien rekisterinpito, jonka kautta PRH on lisäksi tullut osaksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen viranomaisryhmää. Myös kasvaneet vaatimukset EU:n tietosuojasetuksen myötä ovat lisänneet kokonaistyömäärää.

Vuoden 2019 alussa käyttöön otettu huoneistotietojärjestelmä (Asrek) on lisännyt merkittävästi PRH:n työtä asunto-osakeyhtiöiden ja keskinäisten kiinteistöosakeyhtiöiden ilmoitusten käsittelyssä. Osakeluettelot pitää nykyisen lainsäädännön mukaan siirtää MML:lle vuoden 2023 loppuun mennessä. Tämän jälkeen asunto-osakeyhtiön on pakko tehdä yhtiöjärjestysmuutokset sähköisinä YTJ-Asrek-palvelun kautta. PRH:n tulee valmistautua tulevien vuosien ruuhkaan kartoittamalla erilaisia toimenpiteitä asian ratkaisemiseksi.

Tietojärjestelmät

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmän teknistä velkaa puretaan uudistamalla sähköisen asioinnin käyttöliittymä sekä tietopalvelun palvelukerros ja käyttöliittymä 2021-2022. Sähköistä asiointia kehitetään mahdollistamalla kaikkien kaupparekisteri-ilmoitusten tekeminen sähköisesti. Haasteena järjestelmien osalta voidaan nähdä merkittävien toiminnallisten kehitystehtävien toteuttaminen samalla ajanjaksolla, jossa ylläpito- ja kehityspalveluja tulee kilpailuttaa, ja myös samalla purkaa kertynyttä teknistä velkaa.

Säätiörekisterin tietojärjestelmä lähestyy elinkaarensa loppua. Rekisteriä valmistaudutaan siirtämään toimimaan osana kaupparekisterin järjestelmäkokonaisuutta. Arkistoratkaisuja kehitetään yhtenäistämällä tilinpäätösten arkistointi samaan sähköiseen arkistoon muiden kaupparekisterin dokumenttien kanssa.

Yhdistysrekisterin järjestelmäkokonaisuus uudistettiin 2017-2020, keskitytään ylläpitäviin toimenpiteisiin. Pienempien rekisterien kustannusvastaavuus ei mahdollista tietojärjestelmien pienkehitystä laajempaa kehittämistä ilman ulkoista rahoitusta.

PRH valmistautuu kaupparekisterilain kokonaisuudistukseen, uudistaa tietojärjestelmiään ja toteuttaa lakimuutokset prosesseihin, palveluihin ja järjestelmiin seuraavasti:

- YTJ-tietopalvelut, YTJ:n sähköinen asiointi ja YTJ-käyttöliittymä uudistetaan 2021-2024. Selvitetään mahdollisuudet ottaa Suomi.fi-viestit -palvelu yrityksille käyttöön ja tehdään mahdolliset toteutukset 2021-2022.
- Toteutetaan osakeyhtiöiden API-perustaminen 2023.
- Toteutetaan suunnitelman mukaiset ylläpidon ja kehittämisen palvelutoimittajien kilpailutukset. Kilpailutuksiin liittyen uudistetaan järjestelmiä tarpeiden ja taloudellisten mahdollisuuksien mukaan 2022-2024.
- Puretaan järjestelmiin liittyvää teknistä velkaa suunnitellusti koko suunnittelukauden ajan 2021-2025.
- Osallistutaan Yrityksen digitalous -hankkeen toteutukseen vuosina 2021-2024.
- Osallistutaan "Tehokkaan rahanpesun estämisen valvonnan ja täytäntöönpanon varmistaminen" -hankkeeseen ja toteutetaan PRH:n vastuulla olevien Edunsaajarekisteriin liittyvien aliprojektien 103-105 vastuulla olevat tehtävät vuosina 2021-2026.
- PRH:n toteuttamat rajapintapalvelut yritysten ja yhteisöjen edustamisoikeus-tietoihin mahdollistavat muiden viranomaisten sähköisten ratkaisujen kehittämisen.

- Valmistaudutaan uuden toimintaryhmäkisterin käyttöönottoon osana yhteisöllisen kansalaistoiminnan lainsäädäntöhanketta suunnittelukauden aikana.

Valvontatoiminnot

Perustoiminnan tilannekuva

PRH:n valvontatehtävissä tavoitteena on vaikuttava valvonta. Valvonnalla tuetaan valvottavien lainmukaista toimintaa ja pyritään ennaltaehkäisemään lainvastaisia menettelyjä. Vaikuttavuus edellyttää aktiivista valvottavien ohjausta ja neuvontaa sekä tiedottamista valvontatoiminnasta, aktiivista puuttumista lainvastaista menettelyä koskeviin epäilyihin ja laissa säädettyjen valvontakeinojen käyttämistä, aktiivista vuoropuhelua valvottavia edustavien tahojen kanssa ja valvonnan pitkäjänteistä kehittämistä kokemusten ja palautteiden perusteella sekä niukkojen voimavarojen tehokasta kohdentamista. PRH:n valvontatoimintojen resurssivajeeseen tulee kiinnittää huomiota myös lähivuosien tarvetta silmällä pitäen.

- Tilintarkastajilta vuoden 2020 lopussa saadun kyselypalautteen perusteella keskeisimpiä kehittämiskohteita tilintarkastusvalvonnassa olivat vuorovaikutuksen puuttuminen, arviointikriteerien epäselvyys ja pitkät tarkastusajat.

Päätösten ymmärrettävyyttä ja ohjaavuutta on edistetty perustelemalla päätökset aiempaa yksityiskohtaisemmin. Käsittelyaikoja lyhennetään riittäväillä resursseilla. Laaduntarkastuksen kohteena olevien tilintarkastajien kanssa käydään henkilökohtaiset keskustelut havainnoista ja päätöksen perusteluista. Lisäksi laaditaan kehittämisen tiekartta tilintarkastusvalvonnan rekistereille ja tietojärjestelmille ja käynnistetään kehittämistoimenpiteet 2021- 2022.

- Tekijänoikeuden yhteishallinnointiorganisaatioiden valvonnassa tavoitteena on vaikuttavuuden lisääminen erityisesti ratkaisujen ja erilaisten ohjeistuksien avulla.
- Säätiövalvonnan käsittelyaikoja lyhennetään ja valvonnan toimivuutta parannetaan saadun lisärahoituksen avulla.
- Kehitetään kaupparekisterin valvontaprosessia ja toteutetaan valvontatoiminnon vaatimat järjestelmämuutokset 2021-2023.

Yrityksen digitalous -hanke

- Työ- ja elinkeinoministeriö asetti kesäkuussa 2021 Yrityksen digitalous -hankkeen, joka jatkuu vuoden 2024 loppuun asti. Hankkeen tavoitteena on luoda edellytykset reaaliaikataloudelle, jossa liiketapahtumien käsittely ja tiedon siirto pohjaa määriteltyyn rakenteiseen tietoon eri toimijoiden välillä. Hanke on osa Suomen kestävän kasvun ohjelmaa ja sen budjetti tullaan kattamaan EU:n elpymistukipaketista. PRH vastaa hankkeen koordinaatiosta ja omista toteutuksista lähinnä kaupparekisterin osalta. Hankkeen muita vastuuviranomaisia ovat Digi- ja väestötietovirasto, Tilastokeskus, Valtiokonttori ja Verohallinto.

Digitalisaation edistäminen PRH:ssa

Perustoiminnan tilannekuva

Tämä kappale keskittyy PRH-tasoiseen digitalisaation edistämiseen. IPR-, rekisteri- ja valvontaspesifiset sähköisten järjestelmien kehittäminen on kuvattu edellisissä kappaleissa.

ICT-kehittämisen kypsyystasoa on viime vuodet nostettu suunnitelmallisesti; toimenpiteet ovat kohdentuneet pitkälti yhtenäisten kehittämisen toimintamallien luontiin ja jalkautukseen,

läpinäkyvyyden luontiin, yritysarkkitehtuurin kypsyystason nostamiseen sekä organisaation ketteryyden tason nostamiseen. PRH tehostaa APlen hyödyntämistä niin sisäisissä kuin ulkoisissa prosesseissa.

- PRH rakentaa digitalisaation perustaa kehittämällä liiketoimintalähtöistä kokonaisarkkitehtuuria. Mallia kehitetään ja jalkautetaan vaihteittain saatujen kokemusten perusteella.
 - Yhtenä PRH:n strategisena painopisteenä PRH keskittyy nostamaan tietoarkkitehtuurin kypsyystasoa ja edistämään rakenteellisen tiedon määrää. Tiedon laatu muodostaa perustan tiedon hyödynnettävyydelle ja se on eräs tärkeistä painopistealueista.
 - Olennaisena kehitysalueena PRH pyrkii parantamaan kyvykkyyttään toimia ekosysteemeissä ja laajoissa palveluketjuissa tietoteknisesti hyödynnettävän ja yhteisesti jaettavan tiedon avulla.
- Tiedonhallintalain kuvausveloitteet saatetaan loppuun viimeistään vuoden 2022 aikana.
- PRH määrittelee suunnittelukaudella osana tietopalveluvisiotaan ja tietoarkkitehtuurityötään avoimen tiedon ratkaisun ja uudistaa siihen liittyvät raja- pinnat.
- PRH luo yhteisen ICT-kehittämisen mallin, joka sisältää portfolion ja roadmapin hallinnan prosessin rooleineen, vuosikelloineen ja vastuineen.
- PRH ottaa käyttöön uudet käsittely-, maksamis- ja asiointijärjestelmät siten, että valtionhallinnon yhteiset digitalisointihankkeet on asianmukaisesti huomioon otettu kehitystyössä.
- Suunnittelukauden aikana selvitetään mahdollisuudet toteuttaa englannin-kielinen asiointi kattavasti PRH:n palveluissa.
- PRH osallistuu ulkomaalaisten luotettavan sähköisen tunnistamisen toteuttamiseen yhdessä DVV:n ja Verohallinnon kanssa.
- Puheentunnistuksen ja muiden digitaalisten työkalujen hyödyntäminen PRH:n asiakaspalvelussa: aloitetaan selvitystyö syksyllä 2021, ja mahdolliset projektit toteutetaan vuosina 2022-24.

Asiakaspalvelut ja viestintä (AVi)

Perustoiminnan tilannekuva

Asiakaspalvelukontaktien määrä, noin 150 000 – 180 000 vuodessa, on viime vuosina pysynyt ennallaan, vaikka kauppa- ja yhdistysrekisteri-ilmoitusten sekä IPR-hakemusten määrät ovat samaan aikaan kasvaneet. Uusien asiakasneuvojen perehdytysten vuoksi vastausaste puhelinpalvelussa on ollut aiempaa huonompi, eikä tilanne näytä lähiaikoina paranevan. Asiakaspalveluhenkilöstön vaihtuvuus on ollut ja tulee olemaan suunnittelukaudella tavanomaista suurempaa eläköitymisten ja nuorten asiakasneuvojen urakehityksen vuoksi. Asiakaspalvelun osittaisella automatisoinnilla pyritään parempaan tavoitettavuuteen: uusi kaupparekisteriasioissa palveleva chatbot avattiin lokakuussa 2021.

AVi osallistuu pääsääntöisesti kaikkiin PRH:n ulkoisten palvelujen kehittämishankkeisiin ja tuo kehitystyöhön osaamista erityisesti palvelumuotoilussa, saavutettavuuden varmistamisessa, käyttöliittymäsuunnittelussa ja kielenhuollossa sekä lisäksi kaikkien PRH-toimintojen asiakasrajapinnan tuntijana. PRH:n palvelujen kehittämisessä hyödynnetään suunnitelmallisesti asiakasosallistamista ja muita palvelumuotoilun työkaluja. Alla on kuvattu keskeisimmät suunnitellut AVi-vetoiset kehittämishankkeet:

- Määritellään vuoden 2022 aikana PRH:n tietopalveluvisio, joka on PRH:n tahtotila rekisteri- ja IPR-tietojen tarjonnasta tulevaisuudessa (maksulliset ja maksuttomat tietopalvelut sekä avoin data).

- Asiakaskeskeinen PRH: asiakaskeskeisyyden edistäminen PRH:ssa loppuvuodesta 2021 tehtävien johdon linjausten mukaisesti.
- Verkkosivustojen julkaisujärjestelmän kilpailutus ja uudistus vuosina 2021-22
- prh.fi- ja ytj.fi-sivustojen muutostiekartan luonti vuonna 2022 sekä sivustojen rakenteen ja tietoarkkitehtuurin päivittäminen vuosina 2023-24
- Työyhteisöviestinnän kehittämishanke vuonna 2022.
- Some-viestinnän kehittäminen ja osittainen automatisointi
- Vastuullisuustyön organisointi ja vastuullisuusraportointi Valtiokonttorin ohjeistuksen mukaisesti.

Yhteiset palvelut (YP)

Perustoiminnan tilannekuva

Niin sisäisten palvelujen kuin sähköisten asiakaspalvelujen tuottamisessa korostuu enenevässä määrin yhteistyö ulkopuolisten palveluntarjoajien kanssa. Sähköisissä palveluketjuissa saattaa olla useita viranomaisia ja yksityisiä toimijoita, jolloin toimivan yhteistyön perusta on palvelusopimusten selkeät ja tarkat sisällöt sekä vastuumäärittelyt. Taloushallintoa ja osin HR-palveluja tuotetaan yhdessä Palkeiden kanssa. ICT-palvelutuotannon ylläpitämisessä toimijoiden verkosto koostuu omien asiantuntijoiden lisäksi valtion yhteisistä toimijoista, kuten Valtorista, sekä yksityisistä palveluntarjoajista, mm. tietoliikenteessä ja palvelukehityksessä.

Rekrytointimäärien kasvu viidessä vuodessa lähes viisikertaiseksi, samaan aikaan tehdyt lainsäädäntömuutokset sekä lisääntyvä eläköityminen on merkittävästi lisännyt PRH:n palvelussuhteiden elinkaaren hallintaan liittyvän asiantuntijatyön ja hallinnollisten tehtävien määrää. Tämä tilanne tulee lähivuosina jatkumaan. Vaihtuvuus lisää esihenkilötukeen ja perehdytykseen tarvittavia resursseja. Ikääntyvän henkilöstön määrän kasvu nostaa kysyntää työhyvinvointia tukeville toimenpiteille.

Työhyvinvoinnin ja työn tuloksellisuuden varmistamiseksi PRH jatkaa toimenpiteitä, joilla kattavasti kerätään ja arvioidaan työhön liittyviä fyysisiä ja henkisiä kuormitustekijöitä sekä toteutetaan toimenpiteitä näiden kuormitustekijöiden minimoiseksi.

PRH:n tulee suunnittelukaudella ratkaista jäljellä olevan paperiarkiston digitoimiseen liittyvät taloudelliset ja toiminnalliset kysymykset. Paperiarkistoa on jäljellä noin kolme hyllykilometriä.

PRH:n eri palvelukokonaisuuksiin tarvittavien tietojärjestelmien ylläpito ja kehitys, niihin liittyvät hankinnat sekä tiedonhallintaa, tietoturva ja tietosuojaa koskevien vaatimusten toteutus edellyttää kasvavaa asiantuntijaresurssin käyttöä.

Yhteisten palvelujen palvelutuotannon nykyisen palvelutason ylläpitäminen lähivuosina ilman lisäresursointia näyttää haastavalta.

- PRH:n paperiarkiston digitoinnin suunnittelu ja toteuttaminen aloitetaan suunnittelukaudella. Alustava suunnitelma on tehty vuonna 2020. Suunnitelman mukaan digitointi kohdistuisi eniten asiakirjapalvelussa käytettyyn aineistoon 3200 hyllymetriä, jonka jälkeen pysyvästi säilytettävää aineistoa jäisi enää 350 hyllymetriä. Rahoituksen varmistamisen lisäksi tulee ratkaista se, että ostetaanko työ palveluna vai tehdäänkö itse.
- PRH käynnistää ja toteuttaa vuosina 2022- 2023 kehityshankkeen uuden nykyisiin järjestelmiin integroitavan sähköisen työskentelyalustan käyttöönottamiseksi viraston hallinnollisten asiakirjojen käsittelyyn. Uusi työskentelyalusta toteuttaa toiminnallisuutta tiedonhallintaa, tietoturva ja tietosuoja koskevat vaatimukset.
- PRH edistää valtionhallinnon monipaikkaisuuden edistämistä koskevia linjauksia kehittämällä ja ottamalla käyttöön vuosina 2022-2023 uusia toimintatapoja hybridityön tekemisen mallin toteuttamiseksi.

- PRH kehittää vuosina 2022-2023 osaamisen johtamista mm. laajentamalla Osaava-järjestelmän hyödyntämistä tarpeiden mukaan. Kehityskeskustelujen suoritusarviointi Osaavassa pilotoidaan vuonna 2023.
- PRH määrittelee vuonna 2022 asiakkaille tarjottavien sähköisten palvelujen palvelutasot. Palvelutasojen määrittelyssä otetaan huomioon asiakastarpeet, kustannukset ja valtiohallinnon linjaukset.
- PRH toteuttaa hankintatoimen kehittämisessään kansallisen hankintastrategian tavoitteita. Toimenpiteet liittyvät hankintojen johtamiseen, osaamiseen ja resursointiin sekä tiedon hyödyntämiseen. Toimenpiteitä suunnitellaan TEM:n TOIMI2-hankkeessa syksyllä 2021, toteutukset seuraavasta vuodesta alkaen.

Viraston johtamisjärjestelmän kehittäminen

Strategian uudistaminen

Viraston nykyinen strategiakausi päättyy vuonna 2022. Keväällä 2022 käynnistetään työ strategian uudistamiseksi. Strategiatyö kattaa luonnollisesti useita tässä toimenpidesuunnitelmassa kuvattuja kokonaisuuksia.

Tietojohtaminen

Tarve tietojohtamiselle on tunnistettu PRH:ssa. PRH:n työjärjestyksessä on määritetty, että pääjohtajan tukena toimiva PRH:n controller suunnittelee ja koordinoi PRH:n tiedolla johtamisen kokonaisuutta. PRH:n työvaliokunnassa tietojohtamista on käsitelty yleisellä tasolla mutta yhtenäinen käsitys siitä, mitä tietojohtaminen PRH:ssa tarkoittaa ja mitä sillä PRH:ssa tavoitellaan kaipa vielä selkiyttämistä. Tietojohtamisen visio ja tietostrategia puuttuvat toistaiseksi.

- PRH:ssa aloitettu kokonaisarkkitehtuurityö, joka luo edellytyksiä tietojohtamiselle.
- Tietojohtamisen osalta tulee selkiyttää ja muodostaa yhtenäinen näkemys siitä mitä tietojohtaminen PRH:ssa tarkoittaa ja mitä sillä halutaan saavuttaa. Laaditaan PRH:n tietostrategia ja PRH:n tietojohtamisen visio, joiden perusteella muodostetaan tarkempi toimintasuunnitelma tietojohtamisen edistämiseksi PRH:ssa.
- Tavoitteena on, että tietojohtaminen osa normaalia toimintaa. Näin ollen tietojohtamisen näkökulma on syytä huomioida jo ennen tarkemman toimintasuunnitelman laatimista esim. seuraavasti:
 - osana strategiatyötä (tieto ja arvonluontilogiikka PRH:ssa)
 - osaamisen kehittäminen (tietämyksen hallinta ja oppiva organisaatio)
 - asiakasymmärryksen lisääminen (arvonluontilogiikka PRH:ssa)
 - kokonaisarkkitehtuurityö (liiketoimintatiedon hallinta)
- Tietojohtamisen edistäminen PRH:ssa edellyttää riittävää resursointia ja sitoutumista tietojohtamisen edistämiseen yhdenmukaisella tavalla.

Riskienhallinta

PRH:ssa on syksyllä 2020 aloitettu viraston kokonaisvaltaisen riskienhallintajärjestelmän rakentaminen. Järjestelmän viitekehykseksi on valittu SFS ISO 31000 -riskienhallintastandardi. Tavoitteena on luoda ja viedä käytäntöön riskienhallintajärjestelmä, jonka avulla varmistetaan viraston strategian ja tavoitteiden saavuttaminen sekä viraston toimintaedellytykset ja toiminnan jatkuvuus. Riskienhallinnalla varmistetaan myös talouden ja toiminnan laillisuuden, tulokellisuuden ja hyvän hallintotavan toteutuminen. Riskienhallinnalla on myös mahdollista tunnistaa ns. positiivisia

riskejä eli uusia toimintamahdollisuuksia.

Tavoitteena on, että riskienhallinta toteutuu organisaation kaikilla tasoilla ja se on osa viraston toimintaa, päätöksentekoa, johtamista ja esimiestyötä. Yhtenäisen kokonaisvaltaisen riskienhallintajärjestelmän toteutuminen edellyttää sitoutumista ja riittävien resurssien osoittamista järjestelmän rakentamiseen ja sen jalkauttamiseen.

Riskienhallintajärjestelmää on rakennettu vuoden 2021 aikana suunnitelmaa noudattaen ja ensimmäisessä vaiheessa työhön on osallistunut ensi sijaisesti PRH:n johto, joka on näin pyritty kouluttamaan jäsittämään yhtenäisiin toimintatapoihin riskienhallinnassa. Työ on edennyt lähes suunnitellun aikataulun mukaisesti ja sitoutuminen yhtenäisiin toimintatapoihin on sujunut pääosin hyvin.

- Loppuvuoden 2021 ja alkuvuoden 2022 tavoitteena on valmistautua kokonaisvaltaisen riskienhallinnan koko organisaation kattavaan jalkauttamiseen, joka on tarkoitus aloittaa huhtikuussa 2022. Jalkauttamista valmistelevaa työtä on käsitelty PRH:n työvaliokunnassa ja osana tätä työtä PRH:lle tulisi valita järjestelmä tukemaan riskienhallinnan dokumentointia ja siihen liittyvää raportointia. Tarkempi jalkautussuunnitelma laaditaan helmikuun 2022 loppuun mennessä.
- Jalkautus koostuu kahdesta vaiheesta eli yhdenmukaisesti tapahtuvasta riskien tunnistamisesta ja riskienhallinnan dokumentoinnista sekä riskienhallintaprosessin sovittamisesta osaksi normaalia toiminnan suunnittelua ja seuranta. Jalkauttamisen yhteydessä huolehditaan, että koko henkilöstö tuntee riskienhallinnan periaatteet ja menettelyt riittävässä määrin suhteessa omien tehtäviensä hoitamiseen.
- Onnistumisen edellytys on sitoutuminen yhtenäiseen toimintatapaan riskienhallinnassa ja johdon esimerkkinä toimiminen järjestelmän jalkauttamisen yhteydessä. Lisäksi sekä jalkautusvaiheeseen, että myöhemmin riskienhallinnan toimiin, jotka tapahtuvat osana normaalia toimintaa, on osoitettava riittävät resurssit.

Alla olevassa taulukossa esitetyt riskit perustuvat PRH:n kokonaisvaltaisen riskienhallinnan ensimmäisessä pilottivaiheessa tunnistettuihin riskeihin. PRH:n toiminnan tavoitteisiin liittyviä riskejä tunnistettiin PRH:n johdon toimesta tulosalueittain ja osin tunnistetut riskit liittyvät myös toimintasuunnitelman toteuttamisessa onnistumiseen.

Riskienhallintajärjestelmän rakentamisen edetessä tavoitteena on, että riskien tunnistaminen on osa toimintatapaa, jossa tulossuunnitteluaineisto valmistellaan ja näin tunnistetaan toimintasuunnitelman toteuttamiseen liittyviä epävarmuuksia jo toimintasuunnitelmaa laadittaessa.

Tavoite	Tavoitteen saavuttamiseen liittyvät riski (epävarmuus) ja riskin toteutumisen seuraus	Toimenpiteet riskin hallitsemiseksi
Riittävän ja osaavan henkilöresurssin saatavuuden varmistaminen oman toiminnan ja toimintaympäristön muuttuessa.	1. PRH ei pärjää kilpailussa tiettyä erityisosaamista omaavista työntekijöistä (erityisesti patenttitutkijat ja ICT-ammattilaiset). Riskin seurauksena kaikkeen palvelukysyntään ei pystytä vastaamaan. 2. Kun PRH:n toimintoja automatisoidaan, muuttuvat työtehtävät haastavammiksi. 3. Henkilöstön nykyinen ikärakenne ja koulutustausta aiheuttavat haasteita uusiin tehtäviin kouluttamiselle. Automatisointiin tähtäävän kehittämistyön aikana joudutaan ylläpitämään myös manuaaliprosesseja. Riskin seurauksena henkilöstön osaaminen ei pysy muuttuvien vaatimusten tahdissa, lakisääteisten tehtävien hoitamisesta ei selvitä eivätkä työt jakaudu tasaisesti.	Työnantajakuvan kehittäminen huomioiden erityisesti kilpailtuja osajia houkuttelevat tekijät. Henkilöstön koulutus sekä tehtävä- ja roolikohtaisten osaamisten kehittämissuunnitelmien valmistelu pidemmälle aikavälille. Osaamisvaatimusten määrittely uusissa rekrytoinneissa huomioiden muuttuneet osaamisvaatimukset. Henkilökierron hyödyntäminen tulosalueen sisällä ja PRH:ssa eri tulosalueiden välillä.
Toteuttaa toiminta-suunnitelman mukainen toimintojen kehittämisen (sekä järjestelmäprojektit, että muut toimintatapoihin-, prosesseihin ja -malleihin liittyvä kehittäminen).	1. Kehittämishankkeiden portfolion hallintamalli sekä yhtenäinen yksittäisten hankkeiden hallintamalli puuttuvat. 2. Strategian konkretisointi on puutteellista eikä se linkity pidemmän aikavälinkehittämisen suunnitteluun. 3. Toiminnan kehittämiseen ei pystytä osoittamaan resursseja vaarantamatta nykyistä palvelutuotannon tasoa Riskien toteutumisen seurauksena PRH:n toiminnan kehittämien on toimintokohtaista ja edellytykset tulevaisuuden kyvykkyyksien luomiselle heikkenevät. Yksittäisten hankkeiden toteuttamisessa ei huomioida kaikkia tarpeellisia vaiheita (esim. asiakasosallistaminen, palvelumuotoilu) eivätkä hankkeet valmistuessaan täytä niille asetettuja odotuksia. PRH ei pysty etenemään toiminnan digitalisoinnissa odotetulle tasolle.	On päätetty perustaa ICT-kehittämisen koordinaatioryhmä, jonka tehtävänä on kerätä tietoa PRH:n ICT- hankkeista, ratkoa PRH:n yhteisten kehittämisresurssien allokointiin liittyviä haasteita sekä seurata ja valvoa, että ICT-kehittämisessä ja näistä muodostuvissa investoinneissa noudatetaan niihin liittyviä yhtenäisiä toimintatapoja ja ohjeistuksia. Koordinaatioryhmän aloitus-vaiheen tehtävänä on kehittämisen mallin ja siihen liittyvien prosessien kuvaaminen vuoden 2021 loppuun mennessä. Koordinaatioryhmän jatkuva toiminta on tarkoitus käynnistää 2022 alusta. Strategiatyöskentelyä kehitetään alkavalla strategiakaudella.
Lainsäädäntö mahdollistaa asiakaslähtöisten palvelujen tuottamisen.	PRH:n toimintaa koskevan lainsäädännön voimaantuloaikataulu on liian tiukka tai se muodostuu sisällöltään sellaiseksi, että palvelun asiakaslähtöinen tuottaminen vaikeutuu. Seurauksena voi olla esim. se, että toiminnan tehostaminen asian käsittelyn automatisoinnilla ei ole mahdollista ja toiminnan volyymin kasvaessa asiakkaan asioiden käsittely viivästyy.	Lainsäädännön seurantaa tehostetaan koko PRH:n tasolla ja lainsäädäntöhankkeisiin pyritään vaikuttamaan riittävän aikaisessa vaiheessa. Yhteydenpitoa TEM:n kanssa tiivistetään myös muiden ministeriöidenvastuulla olevan säädösvalmistelun osalta.

Taulukko: PRH:n keskeiset tulostavoitteita ja toimintaa uhkaavat riskit hallintatoimenpiteineen